

Относно: Представен за обсъждане проект на Национална програма „Стимулиране на публикационната активност на научноизследователския състав на държавните висши училища в България в световните бази данни Scopus и Web of Science“

На свое заседание от 11 май 2021 г. Научният съвет на Института за балканистика с Център по тракология одобри становището на Общото събрание на Българската академия на науките, с което се изразява несъгласие и дълбоко възмущение от дискриминационния характер на публикувания проект на Национална програма „Стимулиране на публикационната активност на научноизследователския състав на държавните висши училища в България в световните бази данни Scopus и Web of Science“. Това е пореден опит да се **разедини** научната общност, като се насочва **НАЦИОНАЛНА** подкрепа само към част от нея и се изключват учените от водещата научна институция в страната – БАН, както и тези, работещи в други научни организации – Селскостопанска академия и научните институти в системата на Министерство на здравеопазването, Министерство на земеделието, храните и горите, Министерство на културата, Министерство на отбраната, Министерство на вътрешните работи и др.

Учените от Българската академия на науките произвеждат основната част от научната продукция на България в международно признати научни издания. Позволяваме си да напомним факта, че БАН от години е въвела и **прилага методика за формиране на трудовите възнаграждения** на изследователите и разпределяне на бюджетната субсидия между отделните звена, **обвързана с постигнатите конкретни резултати и насочена към стимулиране на качествена и видима публикационна активност.**

Категорично заявяваме, че освен дискриминационна, Програмата не е съобразена с европейските принципи за единство в научноизследователските дейности и осигуряване на качествен научен продукт. В предложението за обсъждане вид тази програма е практически неприложима, нарушава принципите за равнопоставеност и създава условия за уравниловка.

Безпокойството ни е породено от няколко факта:

- Мотивите към Програмата са в противоречие със заложените в Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2017-2030 г. **единни политики и принципи за развитие на научноизследователския сектор на страната.**
- Не се отчита огромната разлика между списанията, индексирани в посочените бази данни. Поставянето на всички списания под общ знаменател ще доведе до държавно стимулиране на публикуване предимно в списанията с по-нисък рейтинг и няма да насърчава насочването към списания с най-високи изисквания. Това противоречи на мерките към дейност 5.1. на Стратегията, които предвиждат *„създаване на система за оценяване на приноса на статията за страната, включваща елементи като импакт фактор/ранг, дял на участие на български учени, научна област и др., и обвързването ѝ със съответно материално стимулиране“.*
- Проектът не гарантира равнопоставеност и прозрачност като водещи принципи при изразходването на публични средства. Не е предвидена

единна методика за разпределението на средствата за допълнителни трудови възнаграждения за авторство или съавторство на научни публикации в издания, индексирани в Scopus и Web of Science.

- Проектът на Програмата съдържа множество неясноти и неточности. Нагледен пример е нейното наименование. Трябва да се подчертае, че учените не публикуват в световните бази данни, а в научни списания, част от които се реферират и индексират в споменатите бази данни.

Могат да се изброят още недостатъци на проекта на Програмата, но и гореизложените разкриват нейната несъстоятелност и дискриминационна същност. Във връзка с това, заявяваме следното:

- Недалновидната политика по отношение на българския научен потенциал доведе научноизследователската система на страната до тежка кадрова криза.
- Изкуствено се създава градиент в заплащането на учените в университетите и БАН, за да бъде отклонен научен потенциал от БАН и да се прикрие поне частично тежката кадрова криза в университетите – резултат от продължителната погрешна държавна политика в областта на науката и висшето образование.
- Игнорира се огромна част от българската научна общност, която включва преди всичко БАН, но също и в другите научни учреждения извън ДВУ.

Настояваме проектът да бъде преработен, като се съобрази със следните предложения:

1. Да бъде насочен към **всички** научни институции в България.
2. Да бъдат формулирани **ясни критерии** за подбор на научните издания, като се приложат не само количествени, но и качествени критерии.
3. В програмата да се предвидят **средства за заплащане на публикационни такси** в престижни международни издания.
4. Да се осигури **по-сериозно финансиране** на програмата, за да има тя реално обществено въздействие.

Призоваваме:

1. Да се изпълнява **Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2017-2030 г.** в нейната пълнота и последователност, като вярваме, че тя не е изготвена само за да се показва на органите на Европейския съюз, а за да бъде приложена в практиката.
2. **МОН да спре дискриминационната политика спрямо БАН** и останалите научни организации извън ДВУ и прилагането на двойни стандарти и в областта на науката! Надяваме се държавата да започне да работи за изграждане на **единна** научноизследователска екосистема в България, а не да насочва усилията си към разединяване на научната общност.

Становището е прието на 12-тото заседание на Осмото Общо събрание на БАН на 10 май 2021 г., т. 3 от дневния ред.